

Foreningen Bornholms høringsvar til

- Kommuneplantillæg 36 – for festivaler på Nordlandet. Forslag december 2025
- Lokalplan nr. 163 for festivaler på nordlandet. Forslag december 2025
- Miljørapport. Miljøvurdering af Kommuneplantillæg 36 – for festivaler på Nordlandet. Forslag december 2025, og Lokalplan nr. 163 for festivaler på nordlandet. Forslag december 2025

Festivalerne er et aktiv for Bornholm

Foreningen Bornholm anerkender og påskønner formålene med af afholde Folkemødet” og ”Wonderfestiwall”, og ligeledes de mange frivillige kræfter, som gør det muligt.

Festivalerne er et aktiv for Bornholm, og vi håber, at de kan gennemføres også i fremtiden.

Festivalerne er vokset ud af deres rammer

Ønsket om lokalplanlægning udspringer, som Foreningen Bornholm ser det, af et klassisk dilemma:

Begge festivaler er blevet store succeser, og deltagerantallet er derfor blevet forøget ganske betragteligt over årene. Det er påvirkningen af de benyttede arealer også.

Både ”Folkemødet” og ”Wonderfestiwall” er vokset ud af deres oprindelige rammer. En naturlig følge af dette bør efter Foreningen Bornholms opfattelse være, at BRK påbegynder en planlægning af en ”udflytning” af festivalerne til robuste arealer

Mange af lokalplanens arealer er omfattet af restriktioner, og derfor ikke egnede

Arealerne på Nordlandet, hvor der nu lokalplanlægges til fortsat gennemførelse af de to festivaler, er omfattet af en lang række beskyttelseslinjer, fredninger, § 3 naturbeskyttelser, Natura 2000, m.v. En stor del af de i lokalplanen anviste arealer er derfor omfattet af restriktioner, som er uforenelige med afholdelse af de to festivaler – også selvom festivalerne er midlertidige. Ønsket om at gøre det alligevel – via en lokalplan og et kommunalplantillæg – er helt sikkert velment. Men også uholdbart, fordi BRK derved indkalkulerer dispensationer i strid med de beskyttelseshensyn, der ligger til grund for restriktionerne til skade for de beskyttede kulturhistoriske interesser mv.

På denne måde kan lokalplanen vække forventninger hos arrangørerne om, at det er muligt at opnå de nødvendige dispensationer, på trods af at man f.eks. i vejledningen om beskyttelseslinjer kan læse, at ansøgninger om dispensation skal behandles meget restriktivt.

Foreningen Bornholm forudser derfor, at en række nødvendige dispensationer vil blive påklaget til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, og at en væsentlig del af dispensationerne ikke vil (og ikke bør) få medhold i klagenævnet. Det kan føre til både spildte kræfter og lange sagsbehandlingstider.

Foreningen Bornholm anbefaler en visionær lokalplan ”uden for” fredninger og beskyttelseslinjer

Foreningen Bornholm savner, at lokalplanen friholder fredninger og arealer inden for beskyttelseslinjer, og i stedet visionært anviser ”udflytning” til robuste arealer. Dette kan under alle omstændigheder blive nødvendigt, når/hvis de nødvendige dispensationer ikke opnås.

Anbefaling fra Foreningen Bornholm

Foreningen Bornholms klare anbefaling er derfor

- at tage fredede områder og områder inden for beskyttelseslinjer ud af lokalplanen, og
- tænke nye robuste arealer ind i lokalplanen, som ikke indeholder naturbeskyttede arealer, fredninger, beskyttelseslinjer, m.v.

Det er især af betydning for Foreningen Bornholm, at ”Madsebakke-fredningen”, ”Hammersholm-fredningen” (servitut) og fortidsmindebeskyttelseslinjer respekteres.

Nedslag i forslagene til kommuneplantillæg, lokalplan og miljørapport

Nedenfor har Foreningen Bornholm lavet nogle nedslag, hvor høringsmaterialet efter vores mening ikke er retvisende. Nedenstående er ikke dækkende for alle Foreningen Bornholms betænkeligheder, men blot eksempler:

- 1) Miljørapportens afsnit om fredninger s. 34-36 omhandler bl.a. Fredningen af Madsebakke.

Her har ”Folkemødet” tidligere søgt om dispensation fra fredningen til et midlertidigt campingområde.

Foreningen Bornholm var medvirkende til, at Fredningsnævnets første afgørelse fra den 23.3.2023 blev erstattet af en ny afgørelse d. 24.6.2024 (j.nr.FN-BOR-07-2024), der friholder matr.nr. 46A, 141, 142, 163, 164,165 169 og 124a, Allinge-Sandvig Markjorder for midlertidig camping ifm. Folkemødet. Dette er ikke respekteret i den foreslåede lokalplan 163.

Foreningen Bornholm finder, at lokalplanen er i strid med Natur- og Miljøklagenævnet afgørelse af 8. september 2011 (NMK-520-00008), hvor det tydeligt angives, at området har:

”... et vældigt potentiale til at blive genoprettet som overdrev, hvor den karakteristiske bornholmske klippeløkkenatur kan udvikle sig. Med til denne natur hører spredte bevoksninger af slåen og enebær, fuglekirsebær, vildæble, egetræer samt andre træer og store åbne områder med varieret urtevegetation og bl.a. mange orkideer. Klippeløkkerne har desuden, som andre gode overdrev, en rig fauna af bl.a. sommerfugle og småfugle. Da der også i skovområderne omkring Anebjerg Høj og Hammersholm findes et rigt plante- og dyreliv, er der et stort indvandringspotentiale til fredningsområdet”.

...”at fredningsområdet findes at rumme enestående kulturhistoriske værdier og desuden har landskabelige, rekreative, biologiske og geologiske værdier. Fredningen har til formål at bevare disse værdier samt – i samspil med øvrige fredede arealer i området – at sikre adgang til naturpleje og formidling af områdets natur- og kulturhistorie..... ”

”Fredningsnævnet finder det derimod ufornuddent, og i relation til fredningens hovedformål uønskeligt, at der på de fredede arealer etableres adgang til parkering og overnatning for publikum, derunder også primitive overnatningsmuligheder ... ..” (vores understregning)

Det er derfor for Foreningen Bornholm uforståeligt, at BRK på side 35 i Miljørapporten skriver:

”Bornholms Regionskommune vurderer, at det vil være muligt at søge og få dispensation til opstilling af nogle typer konstruktioner inden for de enkelte områder, men der kan kun gives dispensation, hvis det ansøgte ikke strider imod formålet med fredningen” (vores understregning)

og derefter konkluderer at

”På den baggrund vurderer Bornholms Regionskommune, at de midlertidige konstruktioner som planerne muliggør, ikke vil kunne komme til at påvirke fredningerne væsentligt”. (vores understregning)

Foreningen Bornholm vurderer – modsat BRK – at der ikke vil (og ikke bør) kunne opnås dispensation til nogen typer konstruktioner, da det IKKE er forenelig med Madsebakke-fredningens formål. Derfor finder Foreningen Bornholm IKKE, at lokalplan 163 bør inkludere Madsebakkefredningen.

2) I afsnittet om ”Kulturmiljøer og bevaring” i kommuneplantillægget side 52-53, konkluderer man i ”Vurdering” side 53:

Vedr. 1.4.2:

”De tre særlige kulturmiljøer; Hammeren-Sæne-Langebjerg-Slotslyngen-Hammershus, Knægten-Madsebakke Stenhøj og Storløkkebakke; er alle robuste, idet de fortrinsvist består af klippegrund og spor hugget i klipperne. Midlertidige arrangementer og konstruktioner vurderes ikke at kunne forringe oplevelsen eller kvaliteten af de særlige kulturmiljøer.” (vores understregning)

”Spor hugget i klipperne” formoder foreningen er helleristninger. Foreningen Bornholm ejer ca. 8 ha af det fredede område ved Madsebakke. Foreningen erhvervede det i 2012 for at værne om Danmarks vigtigste helleristningsområde – jvf. fredningen fra 2011.

Det af Foreningen Bornholm ejede område indeholder bl.a. ”Lille Madsebakke” med Danmarks største helleristningsfelt. Helleristningsfeltet er ikke ”robust” over for de aktiviteter og det slid, som festivaler forårsager. En engangsgrill eller et mindre bål på helleristningerne en glad aften under Folkemødet, vil kunne ødelægge uerstattelige helleristninger. Almindeligt slid, når festivalernes gæster opholder sig på helleristningerne, kan være ødelæggende. Nordlandets områder med helleristningsfelter incl. tilstødende områder bør derfor friholdes helt for aktiviteter af nogen art under ”Folkemødet” og ”Wonderfestiwall”, og der bør opsættes effektive afspærringer omkring helleristningerne kombineret med vagter.

3) I forslag til Lokalplan står der vedr. fortidsmindebeskyttelseslinjer på side nr 48:

”For eksempel har Folkemødet tidligere ansøgt om dispensation for at etablere campingområder ved helleristningerne ved Madseløkke. Dispensationen blev dengang ikke givet, da udformningen af det konkrete campingareal blev vurderet til ikke at kunne opnå dispensation fra beskyttelseslinjen.

Området er på trods af dette stadig inkluderet i lokalplanen, og muligheden for camping er ikke fjernet. Dette skyldes, at kommunen vurderer, at der er mulighed for at indrette et

campingområde på en anden og mere tilpasset måde, der kan opnå dispensation.” (vores understregning)

Foreningen Bornholm vurderer – modsat BRK – at der ikke vil (og ikke bør) kunne opnås dispensation fra fortidsmindebeskyttelseslinjen, som ifølge vejledning skal administreres meget restriktivt.

4) På Lokalplanens side 56 og 57 er beskrevet delområderne B's og C's anvendelse mv.

Ud fra denne beskrivelse påpeger Foreningen Bornholm, at delområderne B og C (og A) er uforenelige med Madsebakke-fredningen og Hammersholm-fredningen (servitut), hvor Foreningen Bornholm har påtaleret.

5) Hammersholm figurerer som ”Teknik camp” (delområde D).

Foreningen Bornholm arbejder sammen med bl.a. Naturstyrelsen på at finde en fremtid for Hammersholms bygninger. Det kan vise sig, at den fremtidige anvendelse af Hammersholm ikke er forenelig med ”teknik camp”, og at en fremtidig ejer ikke ønsker det. Derfor bør der i lokalplanen udlægges alternative områder til ”teknik camp”.

Årlig registrering af effekter på natur og kulturarv

Der bør ske en systematisk årlig registrering af effekter på natur og kulturarv i de områder i lokalplanen, hvor der afholdes festivaler. Dette for at undersøge og evaluere, hvordan festivaler på Nordlandet påvirker dyre- og planteliv, og fortidsminder/kulturarv.

Den 4. marts 2026

På vegne af Foreningen Bornholm:

John Orbitt, formand

Thorkil Thorsen, næstformand

Elisabeth Falk, foreningsrepræsentant og kasserer

Finn Brink Petersen, bestyrelsesmedlem

Eskil Nielsen, bestyrelsesmedlem

Marianne Holo, bestyrelsesmedlem

Finn Ole Sonne Nielsen, bestyrelsesmedlem

Kurt Marker, bestyrelsesmedlem

Hans Gornitzka, bestyrelsesmedlem

Lilian Hjorth-Westh, suppleant til bestyrelsen